

20250030027

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

L I G J I KORNIZËS NACIONALE TË KUALIFIKIMEVE

I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Lënda

Neni 1

Ky ligj rregullon Kornizën Nationale të Kualifikimeve, nivelet dhe nënnivelet e kualifikimeve, llojet e kualifikimeve, fushëveprimin e kualifikimeve, organet kompetente për propozimin, miratimin dhe klasifikimin e kualifikimeve, institucionet kompetente që do të veprojnë në pajtim me këtë ligj, si dhe lidhjen e Kornizës Nationale të Kualifikimeve me Kornizën Europiane të Kualifikimeve dhe vetëcertifikimin me Kornizën e Kualifikimeve të Zonës Europiane të Arsimit të Lartë.

Definicionet

Neni 2

Nocionet e caktuara që janë përdorur në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1."Korniza Nationale e Kualifikimeve (KNK) " është një instrument për krijimin e një sistemi kualifikimesh të fituara në një vend specifik, i cili ofron bazën për marrjen e kualifikimeve, kalueshmërinë dhe cilësinë e kualifikimeve.

2.,,Korniza Maqedonase e Kualifikimeve (KKM) " është standard kombëtar i detyrueshëm që rregullon marrjen dhe përdorimin e kualifikimeve në Republikën e Maqedonisë së Veriut dhe instrument për krijimin e një sistemi të kualifikimeve të fituara në Republikën e Maqedonisë së Veriut që ofron bazën për dukshmëri, qasje, kalueshmëri, përvetësim dhe cilësi të kualifikimeve.

3.Korniza uropiane e Kualifikimeve (EQF) është një kornizë e përbashkët referimi që lidh sistemet e kualifikimeve në vende të ndryshme dhe është një instrument për dukshmërinë, krahasueshmërinë, njohjen dhe kuptimin e kualifikimeve.

4."Kuadri kualifikues i Zonës Europiane të Arsimit të Lartë (ERHE) (eng.: Korniza e Kualifikimeve për Zonën Europiane të Arsimit të Lartë, QF- EHEA) është një instrument për përcaktimin e niveleve të kualifikimeve në sistemin e arsimit të lartë me qëllim të dukshmërisë, krahasueshmërisë, njohjes dhe të kuptuarit të kualifikimeve ndërmjet kornizave kombëtare të zonës europiane të arsimit të lartë.

5."Aftësi" është aftësia për të zbatuar njohuritë, për të kryer detyra dhe për të zgjidhur problemet. Aftësitë përshkruhen si njohëse (që përfshin përdorimin e të menduarit logjik, krijues dhe intuitiv) dhe praktike (punë manuale dhe përdorimi i metodave, instrumenteve, mjeteve dhe materialeve).

6."Njohuria dhe të kuptuarit" është një grup informacioni të fituar dhe të sistemuar, domethënë një grup informacioni teorik dhe faktik.

7."Të nxënit gjatë gjithë jetës" është një veprimtari e edukimit formal dhe joformal dhe të të mësuarit eksperimental (joformal) gjatë gjithë jetës me qëllim të përmirësimit të njohurive, aftësive dhe kompetencave për nevoja personale, profesionale dhe sociale.

8.SETK do të thotë Sistemi Europian i Transferimit të Kredive dhe Akumulimi i Kredive në Arsimin e Lartë. European Credit Transfer System and Accumulation in Higher Education (ECTS)) .

9.EKCCOO është një shkurtim i Sistemit Europian të Kredive për Arsimin dhe Trajnimin Profesional për kredi në arsimin dhe aftësimin profesional (eng.: European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET))

10.KSMAP është shkurtim i sistemit maqedonas të kredive për arsimin e përgjithshëm për kredi në arsimin fillor, arsimin e mesëm dhe lëndët e arsimit të përgjithshëm në arsimin dhe aftësimin profesional dhe arsimin artistik

11.KSNA është një klasifikim standard ndërkombëtar i arsimit (International Standard Classification of Education) dhe është një klasifikim ndërkombëtar referues për organizimin e programeve arsimore dhe kualifikimeve përkatëse sipas niveleve dhe fushave.

12.“Institucioni” është një organ që është i akredituar për të edukuar, trajnuar dhe vlerësuar pjesëmarrësit që fitojnë kualifikime. Institucionet realizojnë programe formale dhe joformale që fitojnë kualifikime për të cilat lëshohen dokumente publike.

13."Kualifikimi" është një rezultat formal i procesit të vlerësimit dhe validimit që merret kur një institucion kompetent konfirmon se individ i ka arritur rezultate të të nxënit sipas standardeve të vendosura

14."Kodi i kualifikimit" është një numër unik dhe i papërsëritshëm që i caktohet një kualifikimi në mënyrë që të mund të futet në Regjistrin Kornizë Nacional të Kualifikimeve.

15."Kompetencat" janë aftësia e demonstruar për të përdorur njohuritë dhe aftësitë në mjediset e të mësuarit ose të punës.

16."Kompetenca kyçe" është përmbledhesh kompetencash në një nivel të caktuar, të nevojshme për të kënaqur nevojat personale, sociale dhe profesionale të individit në procesin e të mësuarit gjatë gjithë jetës. Kompetencat kyçe janë: komunikimi në gjuhët amtare, komunikimi në gjuhët e huaja, kompetenca matematikore si dhe kompetencat bazë në shkencat natyrore, teknologjitë dhe inxhinieria, kompetenca digjitale, kompetenca personale dhe sociale dhe kompetenca e të mësuarit, kompetenca qytetare, sipërmarrja dhe ndërgjegjësimi dhe shprehja kulturore.

17."Sistemi i kredive" është një sistem për grumbullimin dhe transferimin e kredive bazuar në transparencën e rezultateve të mësimin dhe proceseve mësimore.

18."Kredia" është një masë sasiore për të shprehur sasinë e të mësuarit bazuar në sasinë e punës që u nevojitet pjesëmarrësve për të arritur rezultatet e pritura të procesit mësimor në një nivel të caktuar.

19."Transferimi i kredisë" është procesi me anë të të cilit, rezultateve të të nxënit të arritura në një sistem ose institucion, mund t'u jepet një vlerë në një sistem ose institucion tjetër.

20.Një "kualifikim i pjesshëm" përfaqëson një njësi/ të rezultateve mësimore të arritura nga një individ, të cilat janë vlerësuar dhe vërtetuar nga një autoritet kompetent sipas një standardi të paracaktuar.

21."Kualifikimi ndërkombëtar" është një kualifikim i dhënë nga një organizëm ndërkombëtar (shoqatë, organizatë, sektor ose ndërmarrje) , i krijuar në pajtim me ligjin ose nga një organ kombëtar që vepron në emër të organizmit ndërkombëtar dhe që përdoret në të paktën dy vende dhe përfshin rezultatet nga të mësuarit, të vlerësuar duke u lidhur me standardet e vendosura nga organizmi ndërkombëtar.

22.Një "modul" është një njësi e pavarur mësimi që përfaqëson një tërësi të pavarur ose një pjesë të një programi mësimor/studimi dhe zakonisht mund të jetë: të detyrueshme, të bashkë-detyrueshme, të kushtëzuara dhe fakultative.

23."Nivelet në kuadër" është një seri hapash të njëpasnjëshme mësimore, të shprehura përmes rezultateve të përgjithshme, të strukturuar sipas një sërë përshkrimesh të nivelit.

24. "Përshkrimet e nivelit" janë lloji dhe ndërlikimet e njohurive, aftësive dhe kompetencave në një nivel të caktuar të kornizës së kualifikimeve.

25. "Përshkrimet e kualifikimeve" janë tregues të matshëm të rezultateve të mësimit në lidhje me njohuritë, aftësitë dhe kompetencat e fituara.

26. "Vlerësimi" është procesi i vlerësimit të njohurive, aftësive dhe kompetencave sipas kritereve të paracaktuara dhe arritjes së rezultateve të të nxënit, i cili përfshin teste me shkrim, me gojë dhe praktike, provime, projekte dhe portofol.

27. "Rezultatet e të nxënit" janë deklarata rreth asaj që pjesëmarrësi di, kupton dhe mund të bëjë, si rezultat i procesit mësimor formal, joformal ose eksperimental (joformal), të përcaktuar si njohuri, aftësi dhe kompetenca për sa i përket përgjegjësisë dhe pavarësisë.

28. "Programi (edukativ/studimor)" është një grup përbërësish, bazuar në rezultatet e të mësuarit, të cilët njihen për dhënien e një kualifikimi specifik.

29. "Arsimi formal" është një proces i strukturuar i ofruar nga një institucion arsimor që zhvillohet sipas programeve të miratuara, për avancimin e njohurive, aftësive dhe kompetencave për të cilat lëshohet një dokument publik.

30. "Arsimi joformal" janë veprimtari mësimore të organizuara që synojnë përmirësimin e njohurive, aftësive dhe kompetencave për nevoja personale, sociale dhe profesionale dhe mund të çojnë në nxjerrjen e një dokumenti publik.

31. "Mësim me përvojë (joformal)" është mësimi që rezulton nga aktivitetet e jetës së përditshme që lidhen me punën, familjen ose kohën e lirë. Ai nuk është i strukturuar për sa i përket objektivave të të mësuarit, kohës së mësimit ose mbështetjes së të mësuarit.

32. Arsimi profesional dhe trajnimi është pjesë e sistemit arsimor që siguron zhvillimin individual të personit nëpërmjet përvetësimit, njohurive, aftësive dhe kompetencave në një sektor të caktuar, të nevojshme për përfshirje në tregun e punës ose arsimim të vazhdueshëm.

33. "Sigurimi i cilësisë" është një sistem masash të miratuara në nivel kombëtar dhe/ose institucional, të cilat vërtetojnë se proceset dhe procedurat janë zbatuar me qëllim sigurimin dhe përmirësimin e cilësisë në të gjitha aspektet e procesit arsimor, programeve dhe sistemit të kualifikimeve.

34. "Standardi i kualifikimit" është një dokument që përmban një përshkrim të standardizuar të kualifikimit dhe një pjesë kyçe të përmbajtjes dhe strukturës së kualifikimit në një nivel të caktuar që përfshin të gjithë informacionin e nevojshëm për të përcaktuar nivelin, shtrirjen dhe përkatësinë në një sektor të caktuar. kualifikimin, si dhe të dhënat e nevojshme për sigurimin dhe promovimin e cilësisë së lartë të kualifikimit.

35. "Standardi i profesionit" është një dokument që përcakton njohuritë, aftësitë dhe kompetencat e nevojshme që duhet të zotërojë një individ për të qenë në gjendje të kryejë detyra, obligime dhe funksione brenda profesionit.

36. "Vlerësimi i arsimit joformal dhe mësimit eksperimental (joformal)" është një procedurë me të cilën organi kompetent konfirmon se subjekti ka arritur rezultatet e të mësuarit (njohuritë, aftësitë dhe kompetencat) përmes të nxënit joformal dhe eksperimental në pajtim me një standard të përshtatshëm.

37. "Mikrovërtetime" (eng. Micro-credential) është një regjistrim i rezultateve të të mësuarit që pjesëmarrësi ka marrë pas një vëllimi të vogël mësimi që është vlerësuar sipas standardeve të qarta dhe të përcaktuara qartë.

Parimet

Neni 3

Korniza Nacionale e Kualifikimeve (në tekstin e mëtejshëm: KNK) bazohet në parimet e mëposhtme:

- Rezultatet e të mësuarit shprehen përmes njohurive dhe aftësive, shkathtësive dhe kompetencave,
- klasifikimin e kualifikimeve në nivele dhe nënivele;
- Bartja e kredive;
- krahasueshmëria me Kornizën Europiane të Kualifikimeve (në tekstin e mëtejshëm: KEK) ,
- sigurimin e cilësisë në procesin e përvetësimit dhe zhvillimit të kualifikimeve,
- sigurimin e kushteve për qasje të barabartë të arsimit gjatë gjithë jetës për arritjen dhe njohjen e kualifikimeve,
- Forca e konkurrencës së ekonomisë maqedonase, e cila bazohet në potencialin njerëzor,
- krijimin e një sistemi të koordinuar të sigurimit të cilësisë së kualifikimeve ekzistuese dhe të reja dhe
- ndërtimi i një sistemi të vlerësimit të arsimit joformal dhe të të mësuarit eksperimental (joformal) .

Qëllimet

Neni 4

KNK ka për qëllim:

- t'i definojë qartë rezultatet mësimore,
- për të krijuar një sistem të vlerësimit të kualifikimeve të ndryshme brenda sistemit të përgjithshëm të kualifikimeve,
- për të inkurajuar dhe zhvilluar të mësuarit gjatë gjithë jetës (të mësuarit gjatë gjithë jetës) ,
- për të treguar lidhjet e qarta ndërmjet pjesëve të ndryshme të sistemit arsimor,
- për të treguar përshkueshmërinë dhe përparimin (horizontal dhe vertikal) përgjatë dhe brenda të gjitha llojeve të arsimit dhe trajnimit (formal, joformal dhe me përvojë) ,
- për të mundësuar krahasueshmërinë ndërkombëtare të kualifikimeve,
- për të promovuar rëndësinë e kompetencave kyçe dhe profesionale,
- për të siguruar lëvizshmërinë e pjesëmarrësve në procesin e edukimit dhe trajnimit, si dhe përfshirjen në tregun e punës në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar,
- për të krijuar një sistem të vetëm të menaxhimit të cilësisë,
- për të barazuar cilësinë e ofruesve të shërbimeve
- të sigurojë bashkëpunimin e të gjitha palëve të interesuara, të sigurojë përputhjen me nevojat ekonomike, sociale dhe kulturore të Republikës dhe
- të jetë pjesë e sistemit në korrelacion me zhvillimin e aktiviteteve të Kornizës Europiane të Kualifikimeve.

I I. KORNIZA MAQEDONASE E KULIFIKIMEVE

Korniza Maqedonase e Kualifikimeve

Neni 5

Korniza Maqedonase e Kualifikimeve është një përshkrim i detyrueshëm, unik, i njohur ndërkombëtarisht që përshkruan të gjitha kualifikimet e ndërlidhura dhe rezultatet e të nxëniet dhe përcakton marrëdhëniet ndërmjet kualifikimeve.

Standardi i kualifikimit

Neni 6

(1) Përmbajtja dhe struktura e kualifikimit përshkruhet nga Standardi i Kualifikimit.

(2) Standardi i kualifikimit sipas paragrafit (1) të këtij neni është i detyruar:

- Emri i kualifikimit;
- Lloji i kualifikimit;
- Niveli, përkatësisht nëniveli i kualifikimit ;
- Sektor i kualifikimit
 - standardet profesionale mbi të cilat bazohet kualifikimi;
 - kodi i kualifikimit;
 - Vëllimi (vlera e kredive) të kualifikimit;
- përshkrimin e kualifikimit me shpjegimin e nevojës për kualifikim dhe
 - përmbajtja e kualifikimit (kushtet e regjistrimit, numri i të detyrueshëm dhe lëndët zgjedhore, p.sh. modulet, rezultatet e të nxënit, metoda dhe kriteret për kontrollin e rezultateve të të nxënit, kalueshmëria dhe dokumenti publik) .

(3) Emri i kualifikimit sipas paragrafit (2) paragrafi 1 i këtij neni duhet të jetë unik, i qartë, i paqartë, i dallueshëm dhe në thelb të pasqyrojë përdorshmërinë e kualifikimit.

(4) Standardi i kualifikimit sipas paragrafit (2) , nënparagrafi 5, të këtij neni në arsimin dhe aftësimin profesional dhe në arsimin e të rriturve bazohet në standardin e duhur të profesionit.

(5) Me përjashtim të paragrafit (2) , paragrafit 5 të këtij neni, standardi i kualifikimit në arsimin fillor, të mesëm dhe artistik nuk bazohet në standardin e profesionit.

(6) Me përjashtim të paragrafit (2) , paragrafit 5 të këtij neni, Standardi i Kualifikimit në Arsimin e Lartë nuk është domosdoshmërisht i bazuar në standardin e profesionit, dhe përmbajtja dhe struktura e tij janë më të rregulluara me Ligjin e Arsimit të Lartë.

Struktura e Kornizës së Kualifikimeve të Maqedonisë

Neni 7

(1) Korniza e kualifikimeve të Maqedonisë përfshin:

- Nivelin, përkatësisht nënivelin e kualifikimeve,
- përshkrimet e niveleve dhe rezultatet e të nxënit për çdo nivel kualifikimi,
- llojet e kualifikimeve dhe dokumentet që vërtetojnë kualifikimin e fituar dhe
- vëllimi i kualifikimit.

(2) Përshkrimet e rezultateve të të mësuarit sipas paragrafit (1) , nënparagrafi 2, të këtij neni janë:

Niveli	Njohuri dhe mirëkuptim	Shkathtësi	Kompetenca (Përgjegjësi dhe i pavarur)
VIII	<p>Tregon një kuptim sistematik të fushës së kërkimit dhe njohjen e plotë të metodave dhe aftësive kërkimore brenda asaj fushe në pajtim me Më të lartë Standarde ndërkombëtare;</p> <p>Posedon njohuri të fituara nëpërmjet hulumtimit ose punës së vet që jep një kontribut të rëndësishëm në Fusha profesionale dhe shkencore e hulumtuese, por edhe në fusha të ngjashme.</p>	<p>Tregon aftësinë për të interpretuar, projektuar, zbatuar dhe përshtatur një lëndë kërkimore thelbësore me integritet shkencor;</p> <p>I përdor njohuritë e tij si bazë për ide dhe kërkime origjinale që shkojnë përtej atyre ekzistuese</p> <p>Kufi të njohurive, zhvillimi i njohurive të reja, të vlerësuara në nivel kombëtar dhe në publikime ndërkombëtare të rishikuara;</p> <p>Aftësia për të analizuar, vlerësuar dhe sintetizuar në mënyrë kritike ide të reja dhe komplekse, të nevojshme për të zgjidhur Probleme të ndërlikuara në fushën e hulumtimit;</p> <p>Aftësi për inicim të pavarur dhe pjesëmarrje rrjetet nacionale dhe në ngjarjet ndërkombëtare të kërkimit Me integritet shkencor;</p> <p>Atësi për inicim të pavarur të projekte kërkimore dhe zhvillimore, përmes të cilave do të gjenerojë njohuri dhe aftësi të reja për zhvillimin e Fushës së hulumtimit;</p> <p>Pritet të jetë i aftë të promovohet në</p>	<p>Marrjen e përgjegjësisë maksimale për rezultatet e punës së tyre, por edhe për punën e të tjerëve në grup.</p> <p>Merr përgjegjësinë për menaxhimin me procese komplekse, me kujdes të njëkohshëm për zhvillimin profesional të individit dhe të grupit në tërësi;</p>

		<p>kornizat akademike dhe profesionale dhe në zhvillimin teknologjik, social ose kulturor në shoqëria e bazuar në dije; Mund të komunikojë me kolegët e tij, komunitetin e gjerë akademik dhe shoqërinë në përgjithësi brenda fushës së tij të ekspertizës;</p>	
--	--	---	--

<p>VII</p>	<p>Tregon njohuri dhe të kuptuarit e fushës (ose studimeve) shkencore të cilat janë bazohet në ciklin e parë, duke aplikuar metodologji të përshtatshme për zgjidhjen e problemeve komplekse, si p.sh sistematikisht dhe në mënyrë krijuese, e cila ofron një bazë apo mundësi për origjinalitet në zhvillimin dhe/ose aplikimin e ideve autonome në kontekstin e hulumtimit;</p> <p>Tregon nivel të lartë profesional Kompetencë në një ose më shumë fushë specifike shkencore;</p> <p>Posedon njohuri në një ose më shumë fusha lëndore që, në fusha të caktuara shkencore, bazohen në më të njohurat ndërkombëtare kërkimi në atë fushë shkencore, si dhe aftësia për të lidhur të zgjeruar dhe njohuri të thelluara në profesione ose fusha shkencore të lidhura me to.</p>	<p>Aftësia për të qenë kritik, i pavarur dhe krijues Zgjidhjen e problemeve me një farë origjinaliteti në të renë ose në të panjohurën mjedise dhe në multidisiplinare kontekst, që lidhet me fushën e studimit;</p> <p>Aftësia për të sintetizuar dhe duke integruar njohuritë dhe për t'u marrë me çështje komplekse, në mënyrë sistematike dhe kreative;</p> <p>Aftësia për të vlerësuar dhe përzgjedhur teoritë, metodologjitë, mjetet dhe aftësitë e përgjithshme shkencore nga lënda fusha dhe vendosja e analizave dhe zgjidhjeve të reja mbi baza shkencore.</p> <p>Aftësia për të njohur nevojën personale për njohuri të mëtejshme dhe aftësi për të vepruar në mënyrë të pavarur dhe në përvetësimi i njohurive dhe aftësive të reja në fushën sociale kornizë;</p> <p>Aftësia për të shkëmbyer përfundime dhe propozime duke debatuar dhe me mbështetje racionale e të njëjtit, si me ekspertë ashtu edhe me joekspertë, në mënyrë të qartë dhe të paqartë;</p>	<p>Tregon përgjegjësi të konsiderueshme për të tija dhe rezultatet e përbashkëta, për drejtimin dhe fillimin e aktiviteteve;</p> <p>Aftësia për të bërë gjykime të shëndosha edhe me informacion jo të plotë dhe të kufizuar, por që përfshin përgjegjësi personale, sociale dhe etike në zbatimin e njohuri dhe gjykim të fituar;</p> <p>Aftësia për të marrë përgjegjësi për më tej zhvillimi dhe përmirësimi profesional, si për vete ashtu edhe për grupin me të cilin bashkëpunon</p>
------------	---	---	--

<p>VI</p>	<p>Tregon njohuri dhe zhvillimi dhe përmirësimi profesional, si për vete ashtu edhe për grupin me të cilin paraprake edukimin dhe trajnimin, duke përfshirë njohuritë në fushën teorike, praktike, konceptuale krahasuese dhe perspektivat kritike në fushën shkencore sipas Metodologji përkatëse;</p> <p>Kuptimi i një fushe specifike dhe njohja e çështjeve aktuale shkencore Hulumtime dhe burime të reja të njohurive</p> <p>Tregon njohuri dhe mirëkuptim për teori Të ndryshme dhe metodologji të domosdoshme për Sferë më të gjerë të hulumtimit</p>	<p>Mund të zbatojë njohuritë dhe të kuptuarit në mënyrë demonstrative qasje profesionale në punë ose profesion;</p> <p>Demonstron aftësi për të identifikuar, analizuar dhe zgjidhur problemet;</p> <p>Aftësia për të gjetur dhe mbështetur argumente brenda profesionit ose fushës së studimit;</p> <p>Aftësi për të grumbulluar, analizuar, vlerësuar dhe Të prezantojë informata, ide dhe koncepte nga Të dhëna adekuate;</p> <p>Aftësia për të vlerësuar çështjet teorike dhe praktike, për të dhënë shpjegimin e arsyeve dhe për të gjetur në pajtim me rrethanat zgjidhëse.</p> <p>Merr iniciativë për të identifikuar nevojat për njohuri dhe mësim të mëtejshëm me të moshuarit shkallë të pavarësisë.</p> <p>Aftësia për të përgjithësuar dhe diskutuar informacionin, idetë, problemet dhe zgjidhjet, kur kriteret për vendimmarrja dhe shtrirja e detyrat janë të përcaktuara qartë si me publikun profesional ashtu edhe me atë joprofesionist;</p>	<p>Merr përgjegjësi për rezultatet e veta dhe përgjegjësi të përbashkët për rezultatet kolektive;</p> <p>Aftësia për të marrë pjesë në mënyrë të pavarur, me qasje profesionale, në diskutime specifike shkencore dhe ndërdisiplinore.</p> <p>Bën një vlerësim të duhur duke marrë parasysh personale, aspektet sociale, shkencore dhe etike;</p>
-----------	---	---	---

<p>V</p>	<p>Tregon njohuri dhe të kuptuarit në një fushë studimi ose pune që bazohet në të mesmen e përgjithshme arsim i mbështetur nga literatura profesionale;</p> <p>Zotëron specialist njohuritë teorike dhe profesionale dhe të kuptuarit e bazave të veçanta teoritë nga një fushë më e ngushtë shkencore dhe profesionale;</p> <p>Zotëron njohuri të kufizuara të tendencave moderne në fushën në të cilën ai punon ose studion që mbështet fushën e punës ose profesionit, mundësi për zhvillim personal dhe bazë për studime të mëtejshme për të përfunduar të parën cikël.</p>	<p>Zbaton aftësi që bazohen në të kuptuarit e parimeve teorike dhe zbatimin e tyre në zgjidhjen e problemeve dhe kryerjen e detyrave komplekse dhe specifike në fushën e punës dhe të studimit, me zgjedhjen dhe përdorimin e të dhënat përkatëse, metodat, procedurat, teknikat, instrumentet, pajisjet, mjetet dhe materialet;</p> <p>Ka aftësi të të mësuarit për të qenë në gjendje të marrë përsipër studime të mëtejshme me një shkallë të caktuar të pavarësisë;</p> <p>Ka aftësi për të përgjithësuar dhe diskutuar me grupet e synuara nga profesioni apo fusha më e ngushtë e studimit, me kolegët, eprorët dhe klientët.</p>	<p>Ka një shkallë më të lartë personale dhe biznesi përgjegjësia dhe vlerësimi i punën e vet dhe puna e grupit bazuar në kriteret e fushën e punës</p> <p>Është i aftë për transferimi i njohurive te të tjerët, organizimi, informimi dhe kontrolli i punës së vet dhe punën e të tjerëve.</p> <p>Merr përgjegjësi për rezultatet e veta, por edhe përgjegjësi të përbashkët për aktivitetet, rezultatet dhe performanca e të tjerëve në grup.</p>
----------	---	---	---

<p>IV</p>	<p>Njeh koncepte, parime dhe procese nga lëndët e studiuara dhe fushat;</p> <p>Zotëron njohuri sistematike teorike dhe profesionale brenda një fushe të caktuar pune ose studimi, e cila përfshin analizimin dhe lidhjen e fakteve dhe parimeve teorike në kryerjen e punës, dhe në të njëjtën kohë mundësojnë mësim të mëtejshëm.</p>	<p>Zotëron aftësi të ndryshme njohëse, praktike dhe krijuese, bazuar në njohuritë dhe parimet teorike, të nevojshme për të mësuar dhe punë dhe zgjidhjen e probleme në ndryshimet e kushtet në një fushë të caktuar të punës ose të të mësuarit;</p> <p>Është në i aftë të mbledhë, analizojë, përzgjedhë dhe përdorë informacionin përkatës nga burime të ndryshme burimet, mjetet, metodologjitë, teknikat dhe materialet në fushën mësimore;</p> <p>është i aftë të kryejë procedura komplekse dhe të përdorë metoda, instrumente, mjete, Bimë dhe materiale në punë;</p> <p>Komunikon dhe bashkëpunon me grupin në kushte të ndryshme kushte.</p>	<p>Në mënyrë të pavarur e Planifikon, organizon dhe e udhëheqë Punën e sajë dhe kryen mbikëqyrje e Punës së përbashkët;</p> <p>Në mënyrë të pavarur kryen Punë të ndërlikuara dhe zgjidh probleme, Duke u përshtatur në sjelljen e vet, në Pajtim me udhëzimet e dhëna në kushte të ndryshueshme;</p> <p>Është përgjegjës për punën e vet, punën e grupit, në drejtim të vlerësimit të rezultateve të punës dhe përmirësimit të cilësisë, në pajtueshmërinë me standardet dhe kriteret e paracaktuara.</p>

<p>III</p>	<p>Zotëron njohuri profesionale teorike dhe sistematike, fakte, parime, procese dhe koncepte të përgjithshme për zonë të veçantë të punë ose mësim, duke mundësuar në të njëjtën kohë të mësuarit e mëtejshëm.</p>	<p>Zotëron aftësi praktike dhe krijuese që lejojnë zgjidhjen e njohur (të parashikueshme) dhe më pak të njohur situata (të paparashikueshme);</p> <p>Kryen punë dhe detyra me kompleksitet mesatar, më pak të standardizuara dhe relativisht transparente;</p> <p>Shfrytëzon aparate të ndryshme, mjetet, pajisjet dhe materialet në proces të prodhimeve dhe shërbimeve;</p> <p>Komunikon dhe bashkëpunon me grupin.</p>	<p>Planifikon, përgatit, organizon dhe vlerëson punën e tij, bazuar në të dhëna paraprakisht kompetencat, brenda fushës së punës së tij; Kryen detyra, të cilat nuk janë gjithmonë të paracaktuara, me një shkallë të caktuar pavarësie dhe përgjegjësie.</p>
<p>II.</p>	<p>Ka bazë njohuritë teorike dhe profesionale të nevojshme për njohjen e fushës e punës dhe mundet ti ndryshojë gjatë kryerjes së punës së thjeshtë punës, dhe në të njëjtën kohë mundësojnë mësim të mëtejshëm.</p>	<p>Zotëron aftësi praktike dhe krijuese për kryerja e detyrave të thjeshta ose më pak komplekse dhe të paracaktuara në kushte të njohura dhe situata të parashikuara. Përdor metoda, mjete, instrumente, pajisje dhe materiale të thjeshta bazuar në udhëzime të hollësishme</p> <p>Komunikon dhe bashkëpunon me me persona të veçantë.</p>	<p>Punon në mënyrë të pavarur në kushte të njohura nën mbikëqyrje të rastësishme dhe me përgjegjësi të kufizuar për ekzekutimin e detyrat e punës; E bën të thjeshtë komunikimin dhe bashkëpunimi me një pjesë të punonjësve në situata të njohura.</p>
<p>I</p>	<p>Zotëron njohuri bazë për funksionin e lëndëve të caktuara dhe u shfaqën me mundësinë e zbatimit të tyre në praktikë dhe disiplina të tjera dhe në të njëjtën kohë Mundësonë edhe mësim të mëtejshëm.</p>	<p>Zotëron aftësi bazë për të kryer detyra të thjeshta;</p> <p>Përdor metoda të thjeshta dhe mjete instrumente me udhëzime dhe nën mbikëqyrje; Ka rregulla të përgjithshme të komunikim;</p>	<p>Realizon detyra të thjeshta nën direkt mbikëqyrje; Merr përgjegjësi për kryerjen e detyrave të thjeshta.</p>

Vëllimi i kualifikimeve

Neni 8

(1) Për çdo kualifikim përcaktohet fushëveprimi, përkatësisht koha mesatare totale e shpenzuar për fitimin e një kualifikimi të caktuar. Shtrirja e kualifikimeve, gjegjësisht vlera e tyre kreditore, përcaktohet nga numri i kredive.

(2) Kredia përdoret për të matur barrën e pjesëmarrësit që mëson, duke marrë parasysh kohën e nevojshme për të fituar një kualifikim, domethënë për të realizuar rezultatet e të mësuarit.

(3) Për çdo program, program të veçantë, modul, lëndë ose njësi tjetër mësimore, caktohet një numër i caktuar kredish, që është numër i plotë.

(4) Koha mesatare totale e shpenzuar për fitimin e një kualifikimi të caktuar shprehet në Sistemin Europian të Transferit të Kredive (në tekstin e mëtejshëm: ECTS), në Sistemin Europian të Kredive për Arsim dhe Aftësim Profesional (në tekstin e mëtejshëm: EXSOO) dhe në sistemin maqedonas të kredive për arsim të përgjithshëm (në vijim: MKSOO).

(5) Numri më i vogël i kredive që mund të jepen është një kredi.

(6) Për kualifikimet që fitohen në bazë të kërkimit origjinal shkencor ose artistik, koha mesatare totale e shpenzuar shprehet me numrin e viteve të kërkimit në vendin e punës.

(7) Një kredi ECTS mbulon 30 orë pune që zgjasin 60 minuta të nevojshme për të arritur rezultate të caktuara mësimore.

(8) Një kredi EXSOO mbulon 25 orë pune që zgjasin 60 minuta të nevojshme për të marrë rezultate të caktuara mësimore.

(9) Një kredi MKSOO mbulon 25 orë pune në kohëzgjatje prej 60 minutash të nevojshme për arritjen e rezultateve të caktuara mësimore.

(10) Një kredi MKSOO në arsimin dhe aftësimin profesional korrespondon me një kredi EXSOO.

(11) Fushëveprimi i kualifikimeve për nivelin arsimor përcaktohet me së paku 60 kredi, që i përgjigjen një viti akademik.

Nivelet, nënivelet e kualifikimeve, titujt dhe dokumentet publike

Neni 9

(1) Në kornizën maqedonase të kualifikimeve ekzistojnë tetë nivele dhe gjashtë nënivele, përkatësisht:

- Niveli I i referohet arsimin bazë të përfunduar. Pjesëmarrësit marrin një certifikatë të arsimin fillor të përfunduar për nivelin I të kualifikimit dhe një shtesë në certifikatën e arsimin fillor të përfunduar, dhe në arsimin dhe trajnimin joformal që i referohet njohurive dhe aftësive për shkrim e këndim funksional dhe aftësi numerike, pjesëmarrësit marrin një certifikatë për nivelin I të kualifikimit me shtesë certifikate.

- Niveli II i referohet arsimin të mesëm profesional që zgjat deri në dy vjet. Pjesëmarrësit marrin një diplomë për nivelin II të kualifikimit me një shtesë diplome për kualifikimin përkatës, dhe në arsimin dhe trajnimin informal që i referohet trajnimit për fitimin e kualifikimeve ose një kualifikimi të pjesshëm, pjesëmarrësit marrin një certifikatë për nivelin II të kualifikimit me një shtesë certifikate. Përrjashtimisht, në rastet e përcaktuara me ligj, studentët me nevoja të veçanta arsimore, për nivelin II, mund të shkollohen dhe aftësohen për tre vjet dhe të marrin një diplomë me suplement diplome për kualifikimin përkatës.

- Niveli III i referohet arsimin të mesëm profesional që zgjat tre vjet. Pjesëmarrësit marrin një diplomë për nivelin III të kualifikimit me një shtesë diplome për kualifikimin përkatës, dhe në arsimin dhe trajnimin informal që i referohet trajnimit për fitimin e kualifikimeve ose një kualifikimi të pjesshëm, pjesëmarrësit marrin një certifikatë për nivelin III të kualifikimit me një shtesë certifikate. Përrjashtimisht, në rastet e përcaktuara me ligj, studentët me nevoja të veçanta arsimore, për nivelin III, mund të shkollohen për katër vjet dhe të marrin diplomë me suplement diplome për kualifikimin përkatës.

- Niveli IV i referohet arsimit të mesëm të mesëm, arsimit të mesëm teknik profesional dhe arsimit të mesëm artistik me kohëzgjatje katërvjeçare dhe pjesëmarrësit marrin një diplomë për nivelin IV të kualifikimit për kualifikimin përkatës me shtesë diplome dhe në arsimin dhe formimin informal i referohet. për trajnimin për fitimin e kualifikimeve ose kualifikimin e pjesshëm, pjesëmarrësit pajisen me një certifikatë për nivelin IV të kualifikimit me një shtesë certifikate. Përfundimisht, në rastet e përcaktuara me ligj, studentët me nevoja të veçanta arsimore, për kualifikimet e nivelit IV, mund të shkollohen për pesë vjet dhe të marrin një diplomë me suplement diplome për kualifikimin përkatës. Pjesëmarrësit që kanë përfunduar nivelin IV të kualifikimit në arsimin dhe aftësimin profesional fitojnë titullin teknik.

- Niveli V, nën niveli VB i referohet arsimit pas të mesëm, i cili përfshin arsimin special dhe master. Edukimi specialist zgjat nga gjashtë muaj deri në dy vjet në varësi të aftësive dhe kompetencave specifike në kualifikimin që do të arrihet dhe pjesëmarrësit marrin një diplomë të arsimit specialistik për nën nivelin VB të kualifikimit me shtesë diplome dhe në arsimin joformal. pjesëmarrësit pajisen me certifikatë për nën nivel të kualifikimit VB me shtesë certifikate. Arsimi Master zgjat nga gjashtë muaj deri në dy vjet në varësi të kualifikimit të fituar dhe pjesëmarrësit marrin një diplomë në arsimin master për kualifikimin e nën nivelit VB me një shtesë diplome. Pjesëmarrësit me nën nivel kualifikimi të përfunduar VB fitojnë titullin specialist nëpërmjet arsimit specialistik, ndërsa me arsimin master marrin titullin master.

- Niveli V, nën niveli VA i referohet programeve të shkurtra të studimit në arsimin e lartë, të cilat mund të jenë edhe pjesë e ciklit të parë të studimeve dhe pjesëmarrësit marrin një certifikatë.

- Në nivelin VI, nën nivelet VIB dhe VIA i referohen përkatësisht studimeve universitare trevjeçare dhe katërvjeçare. Pjesëmarrësit marrin një diplomë me një shtesë diplome. Pjesëmarrësit me nën nivel kualifikimi të përfunduar VIB fitojnë titullin që realizohet në fushën e programit të studimit të rregulluar nga standardi i kualifikimit, ndërsa pjesëmarrësit me nën nivel kualifikimi të përfunduar VIA fitojnë titullin e diplomuar në fushën e detajuar. i Klasifikimit Ndërkombëtar të Fushat e Arsimit dhe Trajnimit.

- Në nivelin VII, nën nivelet VIIA dhe VIIB i referohen studimeve njëvjeçare, pra dyvjeçare, pra studimeve master, specializimit dhe studimeve të integruara nga cikli i parë dhe i dytë i studimeve. Pjesëmarrësit marrin një diplomë me një shtesë diplome. Pjesëmarrësit me nën nivelin e kualifikimeve të përfunduara VIIA fitojnë titullin Master i Shkencave në fushën e detajuar të Klasifikimit Ndërkombëtar të Zonave të Arsimit dhe Trajnimit, ndërsa pjesëmarrësit me nën nivelin VIIB të përfunduar të kualifikimeve fitojnë titullin Master i Shkencave. në fushën e detajuar të klasifikimit ndërkombëtar (ISKED) në fushat e arsimit dhe formimit.

- Niveli VIII i referohet studimeve të doktoratës dhe pjesëmarrësit marrin një diplomë.

(2) Niveli i mikrocertifikatave përcaktohet sipas përshkrimeve të niveleve dhe rezultateve të të nxënit, nga neni 7 paragrafi (2) i këtij ligji.

(3) Niveli i kualifikimeve ndërkombëtare merret nga niveli në Kornizën Europiane të Kualifikimeve në pajtim me përshkrimet e niveleve dhe rezultateve të të nxënit nga neni 7 paragrafi (2) i këtij ligji.

Numri i kredive të fituara nga nivelet dhe nënivelet e kualifikimeve në Kornizën maqedonase të kualifikimeve dhe krahasueshmëria me nivelet e Kornizës Europiane të Kualifikimeve

Neni 10

MPK Nivel	Nën-nivel	E përgjithshme Arsim	Profesional formal Arsimi dhe trajnimi	Arsimi dhe trajnimi joformal	Arsim i lartë	ERK Nivel	PK EPBO
VIII					III cikli i studimeve të doktoratës Studime	8	Cikli i tretë i Studime
VII	VII A				II Cikli i studimeve të magistraturës Studime akademike (60 - 120 SETK)	7	Cikli i dytë i Studime
	VII B				II cikli i studimeve • Studime profesionale të magistraturës (60 - 120 SETK) • Studime të integruara të ciklit të parë dhe të dytë (300 SETK)		
VI	VI A				I Cikli i studimeve • Akademike Universitare Studime (240 SETK) • Studime profesionale (240 SETK)	6	Cikli i parë i Studime
	VI B				I Cikli i studimeve • Akademike Universitare Studime (180 SETK) • Studime profesionale (180 SETK)		

V	VA				- Profesionale Studime (90 deri 120 SETK) - Studime të shkurta Programe në	5	Cikle të shkurtra të studimeve
					Në kornizë të së parës Cikli (90 deri 120 SETK)		
	VB		Arsim pas shkollës së mesme (arsim dhe edukim special për mjeshtër) (nga 60 deri 120 kredi)	Arsimim joformal për të marrë një kualifikim ose kualifikim të pjesshëm		5	
IV		Arsimi i mesëm (240 kredi)	Profesional arsimi katërvjeçar (240 kredi) Arsimimi artistik (240 kredi)	Arsimim joformal për të marrë një kualifikim ose kualifikim të pjesshëm		4	
III			Profesional që zgjat tre vjet (180 kredi)	Arsim joformal për të marrë një kualifikim ose të pjesshëm kualifikim		3	
II			Profesional Arsime që zgjatë deri dy vjetë (nga 60 deri 120 kredi)	Arsim joformal për të marrë një kualifikim ose të pjesshëm kualifikim		2	
I		arsimi Arsime		Aftësitë e shkrim-leximit dhe numrave funksionalë		1	

Llojet e kualifikimeve

Neni 11

Llojet e kualifikimeve janë:

- kualifikimet arsimore dhe - kualifikimet profesionale.

Arritja e kualifikimeve

Neni 12

(1) Kualifikimet arsimore fitohen në arsimin fillor, arsim të mesëm, në arsimin profesional dhe artistik dhe në arsimin e lartë, duke përfunduar arsimin për programet e miratuara publikisht dhe me arritjen e rezultateve të të nxënit, pas një inspektimi të përcaktuar me ligj. Kualifikimet, sipas fushëveprimit të njohurive të përgjithshme, njohurive profesionale dhe kompetencave, mundësojnë zhvillimin personal dhe profesional, përkatësisht mundësinë për të vazhduar shkollimin ose për të hyrë në tregun e punës (punësim).

(2) Dëshmi e kualifikimit të fituar arsimor është një certifikatë e arsimit fillor të kryer me një shtesë përkatëse dhe një diplomë me një shtesë përkatëse.

(3) Kualifikimet profesionale fitohen për një pjesë të programeve, moduleve ose kurseve të miratuara publikisht, ose me përfundimin e programeve të edukimit special ose nëpërmjet vlefshmërisë së arsimit joformal dhe mësimin informal pas një inspektimi në pajtim me ligjin. Këto kualifikime përfaqësojnë një aftësi të njohur zyrtarisht për të kryer punë brenda një ose më shumë profesioneve në një nivel të caktuar kërkesash ose kualifikimesh të pjesshme (të pjesshme) për të mundësuar punësimin ose zhvillimin personal.

(4) Kualifikimet profesionale ofrojnë dëshmi se janë arritur grupe të rezultateve të të nxënit ose kombinime të rezultateve të të nxënit që nuk plotësojnë kërkesat e arritjeve të nivelit arsimor. Kualifikimet profesionale mund të fitohen për të gjitha nivelet dhe nënivelet e KNK- së, me përjashtim të niveleve VII dhe VIII.

(5) Kualifikimet profesionale përmbajnë kompetenca profesionale nga një ose më shumë standarde profesionale.

(6) Kualifikimet profesionale të marra në mënyrë joformale vlerësohen dhe konfirmohen nga një komision i themeluar në pajtim me Ligjin e Arsimit të të Rriturve.

(7) Dëshmia e kualifikimit të fituar profesional është një certifikatë me një shtesë përkatëse.

(8) Mikrocertifikatat fitohen pas përfundimit të kurseve që janë krijuar për t'i mundësuar pjesëmarrësit të përvetësojë njohuri, aftësi dhe kompetenca specifike që korrespondojnë me nevojat sociale, personale, kulturore ose të tregut të punës. Mikrocertifikatat mund të jenë të pavarura ose të kombinuara në mikrocertifikata më të gjera. Mikrocertifikimet mbështeten nga sigurimi i cilësisë sipas standardeve të vendosura në sektorin ose fushën përkatëse të veprimtarisë. Vëllimi i mikrocertifikatave përcaktohet deri në maksimum pesë kredi ECTS ose EXSOO.

Zhvillimi i kualifikimeve

Neni 13

(1) Janë zhvilluar kualifikimet arsimore nga niveli I deri në V- B

- Byroja e Zhvillimit të Arsimit dhe
- Qendra e Zhvillimit të Arsimit Profesional

(2) Institucionet sipas paragrafit (1) të këtij neni kualifikimet arsimore i zhvillojnë në bashkëpunim me punëdhënësit nga sektori përkatës, përveç shkallës I të kualifikimit dhe shkallës IV të kualifikimit për arsimin e mesëm dhe artistik.

(3) Kualifikimet profesionale nga niveli II deri në V- B zhvillohen nga:
- Qendra e Arsimit të të Rriturve
- Qendra e Zhvillimit të Arsimit Profesional
- ofruesit (porositësit) e shërbimeve arsimore për arsimin joformal, odat, punëdhënësit dhe të tjerë që kanë interes në zhvillimin e kualifikimeve.

(4) Kualifikimet e arsimit të lartë nga niveli V- A deri në nivelin VIII zhvillohen nga institucionet e arsimit të lartë.

(5) Kurset me të cilat fitohet një mikrocertifikatë zhvillohen nga institucione arsimore ose organizata, ndërmarrje, shoqata në bashkëpunim me një institucion arsimor që aplikon një sistem të duhur të sigurimit të cilësisë.

Sektori i kualifikimeve

Neni 14

(1) Kualifikimet në arsimin dhe formimin profesional nga niveli II deri në VB grupohen sipas sektorit të cilit i përkasin.

(2) Sektorët e kualifikimeve përmbajnë nënsektorë

(3) Nënsektorët përcaktohen nga komisionet sektoriale sipas përmbajtjes së punës, në pajtim me nevojat e tregut të punës, ekonomisë, shoqërisë dhe arsimit, si dhe kur grupohen kualifikimet që kanë përmbajtje të njëjtë ose të ngjashme njohurish dhe njohurish dhe të ngjashme. aftësitë, pra rezultatet e të nxënit.

(4) Sektorët e kualifikimeve në arsimin dhe aftësimin profesional janë:

1	Gjeologji, miniera dhe metalurgji
2	Ndërtimtari dhe gjeodezi
3	Grafika
4	Ekonomi, drejtësi dhe tregti
5	Elektroteknikë dhe teknologjitë e informacionit
6	Shëndetësi dhe mbrojtje sociale
7	Bujqësia, peshkimi dhe veterinaria
8	Shërbime personale dhe shërbime të tjera
9	Makineri
10	Trafik, transport dhe magazinim
11	Tekstil, lëkurë dhe prodhime të ngjashme
12	Mikpritja dhe turizmi
13	Kimi dhe teknologji
14	Pylltari dhe përpunim i drurit
15	Sport dhe rekreacion
16	Art

(5) Për klasifikimin e kualifikimeve të arsimit të lartë zbatohet klasifikimi ndërkombëtar ISKED i fushave të arsimit dhe formimit.

III.ORGANET KOMPETENTE, INSTITUCIONET, TRUPAT DHE KOMISIONET

Neni 15

Autoritetet, institucionet, organet dhe komisionet kompetente për zhvillimin, kontrollin, miratimin, njohjen dhe klasifikimin e kualifikimeve në Kornizën Maqedonase të Kualifikimeve janë:

- Këshilli kornizë Nacional i Kualifikimit
- Ministria e Arsimit dhe e Shkencës,
- Ministria e Ekonomisë dhe e Punës,
- Byroja e Zhvillimit të Arsimit,
- Qendra e Zhvillimit të Arsimit Profesional,
- Qendra e Arsimit të Rriturve dhe
- komisionet sektoriale për kualifikimet.

Bordi Kombëtar për Kornizën Maqedonase të Kualifikimeve

Neni 16

(1) Për përmirësimin e sistemit të kualifikimeve, miratimin dhe klasifikimin e kualifikimeve në kornizën maqedonase të kualifikimeve, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut formon Bord për Kornizën Maqedonase të Kualifikimeve (në tekstin e mëtejshëm: Bordi).

(2) Bordi ka vulë me mbishkrimin: "Republika e Maqedonisë së Veriut - Bordi i Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve - Shkup". Në mes të pullës është stema e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(3) Bordi përbëhet nga kryetari dhe dhjetë anëtarë, të cilët i emëron Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(4) Kryetari i Bordit është njëri nga anëtarët e Bordit dhe zgjidhet nga anëtarët e seancës konstituive të cilën e thërret ministri i Arsimit dhe i Shkencës. Kryetari i Bordit përfaqëson dhe përfaqëson Bordin.

(5) Anëtarë të Bordit janë dy përfaqësues nga Ministria e Arsimit dhe e Shkencës dhe nga një përfaqësues nga:

- Ministria e Ekonomisë dhe e Punës;
- qendra për zhvillimin e arsimit profesional;
- Qendra e Arsimit të Rriturve;
- Byroja e Zhvillimit të Arsimit;
- Agjencia Kombëtare e Programeve Arsimore Europiane dhe e Lëvizshmërisë; institucioni i arsimit të lartë, i cili propozohet nga Konferenca Ndëruniversitare;
- Dhoma Ekonomike e Maqedonisë së Veriut;
- Sindikata e pavarur për arsim, shkencë dhe kulturë të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe
- një përfaqësues nga organizata përfaqësuese e punëdhënësve.

(6) Një person që ka:

- të ketë përfunduar arsimin e lartë dhe
- të paktën pesë vjet përvojë pune në sektor/veprimtari, nga të cilat dy vjet në fushën e të mësuarit gjatë gjithë jetës dhe kualifikimeve.

(7) Kryetari dhe anëtarët e Bordit emërohen për katër vjet, me të drejtë rizgjedhjeje të mëvonshme.

(8) Anëtarët e Bordit janë të pavarur dhe të pavarur në punën e tyre dhe nuk mund të tërhiqen para skadimit të kohës për të cilën janë emëruar, me përjashtim të rastit kur statusi i anëtarit të Bordit si punonjës në institucionin përfaqësuesi i të cilit ai është si anëtar i Bordit ka pushuar pas çfarë baze, kur ai emërohet ose zgjidhet në një pozicion për të cilin nuk mund të emërohej si anëtar, kur Bordi konstaton se anëtari nuk është në gjendje të kryejë detyrat e tij për një kohë më të gjatë. se gjashtë muaj dhe kur ka konflikt interesi të përcaktuar me ligj.

(9) Këshilli i kryen këto aktivitete:

- vlerëson politikat për arsim, punësim, orientim profesional gjatë gjithë jetës dhe zhvillim rajonal nga perspektiva e zhvillimit të potencialit njerëzor dhe kontributit të tij në rritjen e konkurrencës së Republikës së Maqedonisë së Veriut;

- jep rekomandime për përmirësimin e lidhjes së arsimit me nevojat e tregut të punës;

- vlerëson/evaluo dhe miraton standardet e kualifikimit për arsimin fillor, arsimin fillor të baletit dhe muzikës dhe standardet e kualifikimit për arsimin e mesëm (shkollimi i mesëm dhe artistik);

- miraton Standardin e Kualifikimit për programet arsimore në arsimin profesional dhe programet e arsimit të të rriturve që zhvillohen në bazë të standardeve të profesioneve me opinion pozitiv të Komisioneve Sektoriale të Kualifikimeve;

- bën rekomandime Qendrës së Zhvillimit të Arsimit Profesional për përmirësim (rishikim/përshtatje) ose modifikim të standardit të kualifikimit bazuar në vlerësimin në Raportin e komisionit sektorial përkatës nga vlerësimi i standardit të kualifikimit;

- miraton Standardin e Kualifikimit të propozuar nga personat juridikë, të zhvilluar në bazë të standardeve të profesioneve, pas opinionit pozitiv të Komisioneve Sektoriale të Kualifikimeve;

- miraton programe dhe kurse për zhvillim profesional dhe profesional, të zhvilluara nga institucionet e arsimit të lartë dhe shkollat e larta profesionale sipas kërkesave të formularit Standard të Kualifikimit;

- miraton organizata, shoqata, ndërmarrje, të cilat, në bashkëpunim me një institucion arsimor që zbaton një sistem të duhur të sigurimit të cilësisë, zhvillojnë kurse dhe japin mikrocertifikata;

- merr vendime për shpërndarjen e kualifikimeve në kornizën maqedonase të kualifikimeve;

- bashkëpunon me organet cilësore në arsimin e lartë për titujt e kualifikimeve të arsimit të lartë dhe përfshirjen e tyre në nivelin përkatës në Regjistrin e KNK- së;

- merr vendime për shpërndarjen e kualifikimeve të arsimit të lartë në kornizën maqedonase të kualifikimeve, në bazë të propozimit të organeve për cilësi në arsimin e lartë;

- propozon zhvillimin dhe ngritjen e kualifikimeve tek institucionet kompetente;

- merr vendime për harmonizimin e kualifikimeve ekzistuese me kornizën maqedonase të kualifikimeve;

- monitoron zhvillimin e kornizës maqedonase të kualifikimeve në tërësi dhe vendos një procedurë për sigurimin e cilësisë së kornizës maqedonase të kualifikimeve;

- miraton një metodologji për zhvillimin e standardeve të profesioneve dhe standardeve të kualifikimeve;

- miraton dokumente metodologjike për vlerësimin e standardeve të kualifikimit;

- miraton dokumente metodologjike për klasifikimin e kualifikimeve;

- krijon komisione sektoriale për kualifikime;

- vendos kriteret e duhura për punën e komisioneve sektoriale për kualifikime dhe jep udhëzime për punën e tyre;

- vendos për përcaktimin e nënsektorëve, brenda sektorëve të kualifikimeve;

- shqyrton dhe miraton raportet e paraqitura nga komisionet sektoriale për kualifikimet dhe

- bën rekomandime për punën e komisioneve sektoriale për kualifikime, në bazë të raporteve të dorëzuara.

(10) Punën profesionale dhe administrative për nevojat e Bordit e kryen Ministria e Arsimit dhe e Shkencës.

(11) Për punën e tij, Këshilli i dorëzon raport Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, jo më vonë se 31 mars i vitit aktual për vitin paraprak.

(12) Kryetari dhe anëtarët e Këshillit marrin shpërblim për punën në Bord, masën e të cilit e përcakton Qeveria në bazë të pjesëmarrjes në mbledhjet e Këshillit.

(13) Mjetet për punën e Këshillit sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut në program të veçantë në buxhetin e Ministrisë së Arsimit dhe të Shkencës, si dhe nga të hyrat e vetat.

(14) Ministri përgjegjës për çështjet e arsimit me akt përcakton llojin dhe shumën e kompensimit të shpenzimeve në procedurën e miratimit dhe klasifikimit të kualifikimeve në kornizën maqedonase të kualifikimeve, në bazë të shpenzimeve të bëra reale.

(15) Këshilli miraton rregulloren e procedurës për organizimin, punën dhe mënyrën e vendimmarrjes.

Organet kompetente dhe organet koordinuese për aplikimin dhe zhvillimin e kornizës maqedonase të kualifikimeve

Neni 17

(1) Koordinimin e aplikimit dhe zhvillimit të kornizës maqedonase të kualifikimeve e bëjnë Ministria e Arsimit dhe Shkencës dhe Ministria e Ekonomisë dhe e Punës.

(2) Ministria e Arsimit dhe Shkencës:

- propozon zhvillimin e standardeve të kualifikimit në pajtim me nevojat e përgjithshme dhe nevojat e tregut të punës;

- miraton programe arsimore që janë në pajtim me standardet e kualifikimeve nga Regjistri i Kornizës së kualifikimeve të Maqedonisë dhe në pajtim me ligjet nga fusha e arsimit fillor, arsimit të mesëm, arsimit dhe aftësimin profesional dhe arsimit të të rriturve;

- lidh kornizën maqedonase të kualifikimeve me kornizën europiane të kualifikimeve dhe me kornizën kualifikuese të zonës europiane të arsimit të lartë,

- monitoron zbatimin dhe zhvillimin e kornizave kombëtare të kualifikimeve në vende të tjera dhe

- informon publikun për çështjet profesionale që kanë të bëjnë me kornizën maqedonase të kualifikimeve.

(3) Ministria e Ekonomisë dhe Punës:

- krijon dhe zhvillon një sistem për marrjen e informacionit për nevojat aktuale dhe të ardhshme të tregut të punës dhe kompetencat e nevojshme,

- mbledh të dhëna për ndryshimet në kompetencat për profesionet e kërkuara,

- propozon zhvillimin e standardeve të profesionit dhe standardeve të kualifikimit sipas nevojave të tregut të punës,

- merr pjesë në përgatitjen e dokumenteve strategjike dhe analizave për zhvillimin e kornizës maqedonase të kualifikimeve me qëllim të rritjes së punësimit dhe zhvillimit të konkurrencës së Republikës së Maqedonisë së Veriut,

- miraton standardet e profesioneve pas një mendimi pozitiv nga komisionet sektoriale të kualifikimeve dhe

- monitoron punësimin e personave me kualifikime të fituara.

Komisionet sektoriale për kualifikimet

Neni 18

(1) Këshilli, për secilin sektor për kualifikim sipas nenit 14, paragrafi (4) , të këtij ligji, themelon komision sektorial për kualifikime.

(2) Komisioni sektorial i kualifikimeve ka një kryetar dhe tetë anëtarë, nga një anëtar nga: ministria kompetente, Ministria e Arsimit dhe e Shkencës, organizata përfaqësuese e punëdhënësve nga sektori përkatës, sindikata përfaqësuese e të punësuarve nga sektori përkatës, universitetet, Qendra e Zhvillimit të Arsimit Profesional, Qendra e Arsimit të të Rriturve, Byroja e Zhvillimit të Arsimit, odat e sektorit përkatës ose organi përkatës përgjegjës për profesionet e rregulluara (shoqata e avokatëve, shoqata mjekësore, shoqata e inxhinierëve etj.) .

(3) Përfaqësuesi nga universitetet i propozohet nga Konferenca Ndëruniversitare, sipas nën sektorëve, në punën e komisionit sektorial.

(4) Kryetari dhe anëtarët e komisionit të kualifikimeve të sektorit kanë një mandat katërvjeçar, me të drejtë rizgjedhjeje.

(5) Kryetar dhe anëtar i komisionit sektorial mund të emërohet personi që plotëson kushtet e mëposhtme:

- Të ketë përfunduar arsimin e lartë dhe
- të paktën pesë vjet përvojë pune në sektor/veprimtari, nga të cilat dy vjet në fushën e të mësuarit dhe kualifikimeve gjatë gjithë jetës.

(6) Me përjashtim të paragrafit (5) të këtij neni, anëtar i komisionit sektorial për shërbime personale dhe shërbime të tjera mund të emërohet personi i cili ka kryer së paku arsimin e mesëm dhe së paku 5 vjet përvojë pune në veprimtarinë a sektorin përkatës.

(7) Anëtarët e komisionit të sektorit mund të tërhiqen para skadimit të kohës për të cilën janë emëruar, kur statusi i anëtarit të komisionit të sektorit ka pushuar së qeni punonjës në institucionin, përfaqësuesi i të cilit është anëtar i komisionit të sektorit. për çdo arsye ose me kërkesë të institucionit që e ka propozuar, kur emërohet ose zgjidhet në një pozicion për të cilin nuk mund të emërohej anëtar, kur komisioni sektorial konstaton se anëtari nuk është në gjendje të kryejë detyrën për më shumë se gjashtë muaj dhe kur ka konflikt interesi të përcaktuar me ligj.

(8) Seanca konstituive e komisionit sektorial thirret nga kryetari i Bordit të Kornizës Kombëtare të Kualifikimeve.

(9) Komisioni Sektorial i Kualifikimeve miraton Rregulloren e Punës së tij, e cila miratohet nga Bordi për Kornizën Kombëtare të Kualifikimeve.

(10) Punën profesionale dhe administrative për nevojat e komisionit sektorial të kualifikimeve e kryen Ministria e Arsimit dhe e Shkencës.

(11) Kryetari dhe anëtarët e komisionit sektorial të kualifikimeve marrin kompensim për punën në komisionin sektorial, masën e të cilit e përcakton ministri përgjegjës për arsimin, në bazë të pjesëmarrjes në seancat e komisionit sektorial.

Kompetencat e Komisioneve Sektoriale të Kualifikimeve

Neni 19

Komisionet sektoriale për kualifikimet:

- të analizojë situatën dhe tendencat e tregut të punës,
- të propozojë kualifikime për një sektor kualifikimesh nga niveli II në VB,
- analizoni kualifikimet ekzistuese,
- të kryejë një vlerësim të standardeve të kualifikimeve të regjistruara në Regjistrin e Kualifikimeve dhe t'i paraqesë një raport Bordit për zgjatjen ose përfundimin e vlefshmërisë së standardit dhe të bëjë rekomandime për përmirësimin ose modifikimin e tyre,
- të identifikojë nevojat për të gjitha llojet e kualifikimeve në pajtim me nevojat e tregut të punës dhe të shoqërisë në tërësi,
- shqyrton propozimet për futjen e standardeve të reja profesionale dhe përgatit një opinion për Ministrinë e Ekonomisë dhe të Punës për miratimin e tyre,

- shqyrton propozimet për ndryshime në standardet ekzistuese të punës dhe përgatit një opinion për Ministrinë e Ekonomisë dhe të Punës për miratimin e tyre,
- shqyrton propozimet për ndryshime në kualifikimet ekzistuese dhe përgatit një opinion për Këshillin,
- të shqyrtojë propozimet për futjen e kualifikimeve të reja dhe të përgatisë një mendim për Bordin për miratimin e tyre dhe vendosjen e kualifikimeve në kornizën maqedonase të kualifikimeve,
- të propozojë prioritete në zhvillimin e kualifikimeve të reja ose plotësimin e kualifikimeve ekzistuese,
- jep një mendim për përputhjen e standardeve të profesioneve me standardet e kualifikimeve,
- jep mendim për përputhjen e standardeve të profesioneve/standardeve të kualifikimeve me programet e provimeve
- promovojnë sektorët e kualifikimeve dhe mundësive të punësimit në to dhe
- paraqesin raporte vjetore për punën e tyre në Këshill, jo më vonë se 31 janari i vitit aktual për vitin paraprak.

IV.REGJISTRI I KORNIZAVE MAQEDONASE TË KUALIFIKIMIT DHE SIGURIMI I CILËSISË NË APLIKACION PËR KUALIFIKIMIT KORNIZË TË MAQEDONISË

Regjistri i Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve

Neni 20

(1) Kualifikimi i miratuar nga Bordi regjistrohet në Regjistrin e Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve (në tekstin e mëtejshëm: Regjistri).

(2) Çdo kualifikimi të miratuar i caktohet një emërtim ose kod unik sipas llojit, nivelit, fushëveprimit, ndërkombëtar (ISKED) klasifikimin e fushave të arsimit dhe formimit dhe, në rastet kur është i rëndësishëm, institucionit ku fitohet kualifikimi, sipas udhëzimeve të miratuara nga Këshilli.

(3) Formën dhe përmbajtjen e Regjistrit e përcakton ministri përgjegjës për arsimin, me propozim të Këshillit.

(4) Regjistri mbahet në formë elektronike si një grumbullim digjital i të dhënave.

(5) Ministria përgjegjëse për kualifikimet e vë në dispozicion Regjistrin për lidhje me bazat e të dhënave kombëtare si dhe me bazat europiane të të dhënave për kualifikimet dhe profesionet.

Regjistrimi në Regjistër dhe mirëmbajtja e Regjistrit

Neni 21

(1) Sigurimi i cilësisë në aplikimin e kornizës maqedonase të kualifikimeve i referohet cilësisë së kualifikimeve në kornizën maqedonase të kualifikimeve, procedurave që çojnë në fitimin e kualifikimeve dhe dokumenteve publike (certifikata, diploma, certifikata, certifikata dhe mikrocertifikata) që u jepen pjesëmarrësve që kanë marrë kualifikimin.

(2) Sistemi i sigurimit të cilësisë në aplikimin e kornizës maqedonase të kualifikimeve:

- i referohet formësimit të kualifikimeve, si dhe aplikimit të rezultateve të të nxënit;
- siguron vlerësim të vlefshëm dhe të besueshëm sipas standardeve të dakorduara dhe të rishikuara bazuar në rezultatet e të nxënit dhe standardet që mbulojnë procedurën e certifikimit;
- përbëhet nga mekanizmat e reagimit dhe procedurat për përmirësim të vazhdueshëm;
- përfshin të gjithë aktorët e rëndësishëm në të gjitha fazat e procedurës;

- përbëhet nga metoda të qëndrueshme vlerësimi që lidhin vetëvlerësimin dhe vlerësimin e jashtëm;
- është pjesë përbërëse e menaxhimit të brendshëm të organeve që lëshojnë kualifikime në nivel të Kornizës Europiane të Kualifikimeve, duke përfshirë aktivitetet që u janë besuar aktorëve të jashtëm;
- bazohet në qëllime, standarde dhe udhëzime të qarta dhe të matshme;
- mbështetet nga fondet përkatëse;
- përfshin inspektimin e rregullt të organeve ose agjencive ekzistuese mbikëqyrëse të jashtme që kryejnë sigurimin e cilësisë dhe
- përfshin disponueshmërinë elektronike të rezultateve të vlerësimit të cilësisë së kualifikimeve.

Procedurat për sigurimin dhe përmirësimin e cilësisë së kualifikimeve

Neni 22

(1) Procedurat për sigurimin dhe përmirësimin e cilësisë së kualifikimeve në kornizën maqedonase të kualifikimeve janë:

- vlerësimin dhe miratimin e kualifikimeve;
- vlerësimi dhe rishikimi i kualifikimeve çdo pesë vjet;
- rishikimin dhe përshtatjen e kualifikimeve ekzistuese;
- akreditimi i institucioneve që realizojnë programe arsimore, programe studimi, pra programe speciale për arsimin e të rriturve;
- akreditimi i kurrikulës, kurrikulës dhe programit të provimit (programi arsimor) , akreditimi i programeve të studimit, pra i programeve të veçanta për arsimin e të rriturve;
- vlerësimi i aktiviteteve arsimore dhe të arsimit të lartë;
- vlerësimin e të arriturave të nxënësve, studentëve, pjesëmarrësve në programet sipas paragrafit (5) i këtij paragrafi;
- lëshimi i dokumenteve publike (certifikata, diploma, vërtetime dhe suplemente përkatëse) ;
- vlerësimi i programeve dhe institucioneve, vetëvlerësimi (vetëvlerësimi) , vlerësimi i jashtëm ose auditimi i jashtëm dhe publikimi i rezultateve;
- procedurat për njohjen dhe ekuivalencën e kualifikimeve nëpërmjet certifikatave dhe diplomave për arsimin fillor, të mesëm dhe të lartë të fituara jashtë vendit dhe
- Pjesëmarrja ndërkombëtare, bashkëpunimi dhe rrjetëzimi në rrjetet europiane/botërore për njohjen e kualifikimeve dhe sigurimin e cilësisë.

(2) Procedurat sipas paragrafit (1) i këtij neni janë në pajtim me ligjet e veprimtarive përkatëse të arsimit fillor, të mesëm dhe të lartë, arsimit dhe aftësimin profesional dhe arsimit të të rriturve.

(3) Vlerësimin dhe konfirmimin e rezultateve të të nxënësve (njohuritë, aftësitë dhe kompetencat) në arsimin dhe aftësimin joformal e kryen komisioni i themeluar në pajtim me Ligjin për arsimin e të rriturve.

V.DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 23

(1) Kreditë e SMAP- së të fituara para hyrjes në fuqi të këtij ligji janë ekuivalente me kreditë e SKMAP- së.

(2) Kreditë ECVET të fituara në arsimin e mesëm profesional, para hyrjes në fuqi të këtij ligji, janë të barasvlershme me kreditë SEKATP.

Neni 24

Kualifikimet, të fituara deri në datën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, janë të përshtatshme për nivelet dhe nën nivelet në kornizën maqedonase të kualifikimeve, përkatësisht:

- Arsimi fillor i përfunduar është i barabartë me nivelin I;
- arsimimi i përfunduar deri në dy vjet dhe për nxënësit me nevoja të veçanta arsimore në kohëzgjatje prej tre vitesh, në rastet e nenit 9, paragrafi (1), nënparagrafi 2, të këtij ligji, është i barabartë me nivelin II;
- arsimin e përfunduar në kohëzgjatje trevjeçare dhe për nxënësit me nevoja të veçanta arsimore në kohëzgjatje katërvjeçare, në rastet e nenit 9, paragrafi (1), nënparagrafi 3, të këtij ligji është i barabartë me nivelin III;
- të ketë kryer arsimin e mesëm, teknik dhe arsim artistik në kohëzgjatje prej katër vjetësh dhe për nxënësit me nevoja të veçanta arsimore në kohëzgjatje prej pesë vjetësh, në rastet e nenit 9 paragrafi (1) paragrafi 4 i këtij ligji është i barabartë me nivelin. IV;
- Arsimi i përfunduar pas të mesëm (arsimi special dhe masteri) është i barabartë me nivelin V, nën nivelin VB;
- Arsimi i lartë i përfunduar më pak se tre vjet është i barabartë me nivelin V, nën nivelin VA;
- Studimet e kryera trevjeçare dhe katërvjeçare universitare janë të barasvlershme me nivelin VI, përkatësisht nën nivelet VIB dhe VIA;
- studimet e kryera master dhe speciale janë të barasvlershme me nivelin VII, përkatësisht nën nivelet VIIA dhe VIIB dhe
- Studimet e doktoratës së përfunduar janë të barasvlershme me nivelin VIII.

Neni 25

Titulli i specialistit në një fushë të caktuar, i fituar në pajtim me Ligjin e Arsimit të Lartë deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, barazohet me titullin master në fushën e detajuar nga Klasifikimi Ndërkombëtar i Fushat e Arsimit dhe të Trajnimit.

Neni 26

Bordi për Kornizën Maqedonase të Kualifikimeve do të themelohet në afat prej gjashtë muajsh nga data e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Bordi Nacional për Kornizën Maqedonase të Kualifikimeve, i themeluar sipas Ligjit për Kornizën Nationale të Kualifikimeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 137/13 dhe 30/16) vazhdon të punojë deri në themelimin e Bordit. për Kornizën Maqedonase të Kualifikimeve në pajtim me këtë ligj.

Seancën konstituive të Bordit për Kornizën maqedonase të kualifikimeve e thërret ministri i Arsimit dhe i Shkencës në afat prej 15 ditësh nga dita e emërimit të kryetarit dhe anëtarëve në pajtim me këtë ligj.

Komisionet sektoriale do të formohen brenda gjashtë muajve nga data e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Komisionet sektoriale të formuara sipas Ligjit të Kornizës Nationale të Kualifikimeve (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë nr. 137/13 dhe 30/16) vazhdojnë të punojnë deri në formimin e komisioneve sektoriale në pajtim me këtë ligj.

Seancat konstituive të komisioneve sektoriale thirren brenda 15 ditëve nga dita e emërimit të kryetarit dhe anëtarëve të komisioneve sektoriale në pajtim me këtë ligj.

Mandati i kryetarit dhe anëtarëve të Bordit nacional për Kornizën Maqedonase të Kualifikimeve të emëruar sipas Ligjit të Kornizën Kombëtare të Kualifikimeve (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë nr. 137/13 dhe 30/16) zgjat. deri në emërimin e kryetarit dhe anëtarëve të Bordit të Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve në pajtim me këtë ligj.

Mandati i kryetarit dhe anëtarëve të komisioneve sektoriale, të emëruar sipas Ligjit të Kornizës Nacionale të Kualifikimeve (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë nr. 137/13 dhe 30/16) , zgjat deri në emërimin e kryetarin dhe anëtarët e komisioneve sektoriale në pajtim me këtë ligj.

Neni 27

Procedurat për miratimin e standardit të kualifikimit të filluar para datës së hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të përfundojnë sipas Ligjit të Kornizës Nacionale të Kualifikimeve (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë nr. 137/13 dhe 30. /16) .

Neni 28

Aktet nënligjore të parashikuara nga ky ligj do të miratohen brenda një viti nga data e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 29

Me hyrjen në fuqi të këtij ligji shfuqyohet Ligji i Kornizës Nacionale të Kualifikimeve (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë nr. 137/13 dhe 30/16) .

Neni 30

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga publikimi në Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut.